

69. rész

Mottó:

„Amelyik nemzet a múltját nem ismeri, az a jelenét sem érti, s a jövőjét meg nem teremtheti!”

Öt perc történelem fiataloknak és minden érdeklődőnek

„Magyar vagyok, legszebb ország a hazám” (Petőfi)

Küldetéses nemzet vagyunk

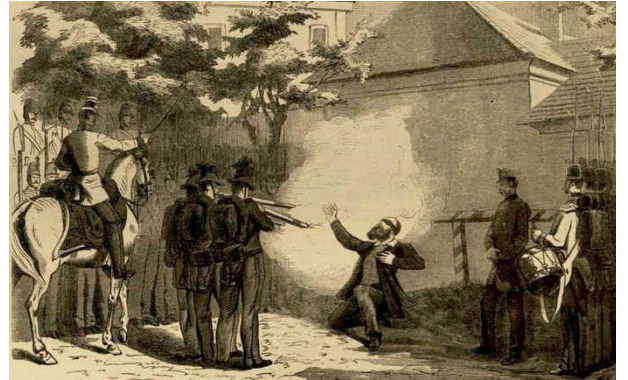
Európának szüksége van Magyarországra... amely soha nem hagyta magát legyőzni

Magyarország az önkényuralom éveiben

A szabadságharc bukásától a neoabszolútizmus bukásáig (1849-1859)

Haynau rémuralma (1849-1850)

„Én vagyok az az ember, aki rendet fog tenni. Nyugodt lelkiismerettel lövetek agyon százakat is, mert szilárd meggyőzősédem, hogy ez az egyetlen mód, intő példát szolgáltatni minden jövőző forradalomnak.” – vallotta Haynau a magyarok esküdt ellensége.

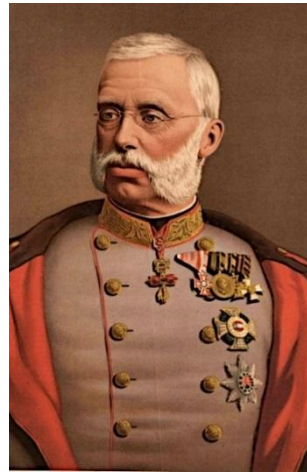
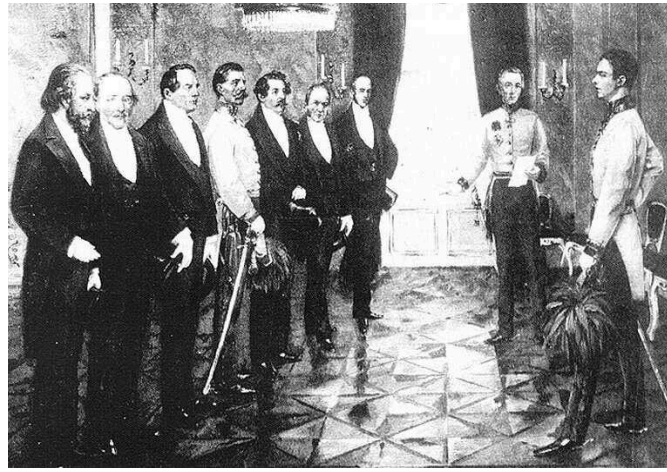

Az aradi 13 szobra Fehérvárott. Haynau, a végrehajtó. Gróf Batthyány kivégzése

A *bresciai hiéna*, ahogy Haynaut nevezték, a szabadságharc leverése után sem engedett szigorából, a magyarok elleni gyűlöletéből. A tábornagy parancsára 1850-ig mintegy **600 halálos ítéletet** hoztak, melyből **150-et végre is hajtottak. 1200 embert börtönbe** vetettek, s hozzávetőleg **50.000 férfit** ítéltek kényszersorozásra. A rémuralom 11 hónapon át, 1850. július 6-ig tartott. Ferenc József úgy érezte, hogy elégtételt vett az 1848. április 14-ei trónfosztásért. Ezt azzal fejezte ki, hogy menesztette Haynaut. Döntésében szerepet játszott az európai közvélemény is, ami egyre inkább elítélte a Habsburgok vérengzését.

A Bach rendszer (1850 július – 1859 augusztus)

Alexander Bach belügyminiszter kilenc éven át tartó rendszere nem mondott le a magyarok feletti önkényuralomról, de enyhített a haynauai terror módszerein. 1860-ig hivatalosan Haynau után *Habsburg-Tescheni Albert* főherceg volt az ország kormányzója, de a valós hatalmat már ekkor is Bach gyakorolta.

Alexander Bach 1849-ben (Josef Kriehuber litográfiája). Félix Schwarzenberg Bécsben bemutatja a kormányát 1848. november 21-én Ferenc Józsefnek. Bach jobbról a harmadik a sorban. Habsburg-Tescheni Albert főherceg az ország kormányzója, Magyarország esküdt ellensége

Az Udvar legfőbb célja, hogy Magyarországot beolvassák a birodalomba. Az ehhez vezető út első lépése a *közigazgatás átszervezése* volt. (Korábban II. József, a „kalapos király” is megpróbálkozott a vármegyerendszer szétbomlasztásával és az ország területének tíz kerületre osztásával, de aztán neki sem sikerült.) Ráadásul eltörölték a *városok és a megyék önkormányzatát*. A közigazgatás *nyelve a német* lett, amivel már korábban is, több alkalommal megpróbálkozott a bécsi udvar.

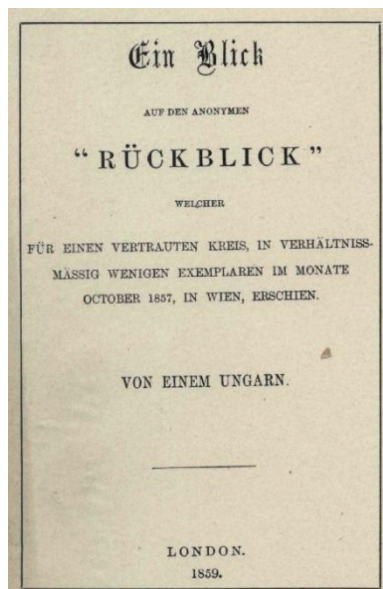

A Bach nevéhez kötődő neoabszolutizmus első drasztikus lépése az volt, amikor a Magyar Királyságról leválasztották Erdélyt, a Szerb Vajdaságot és a Temesi Bánságot, a Határőrvidéket és Horvátországot. A maradék országrészt öt kerületre osztották, melyek központjai Pozsony, Pest, Sopron, Kassa, Nagyvárad lettek, eltörölve ezzel az akkor nyolc és fél évszázada működő vármegyerendszert

A területi átszervezés mellett az új *hivatalnoki rendszert* is bevezették, amit az úgynevezett *Bach-huszárok* testesítettek meg. A hivatalokban egy-egy feladatot két tisztviselő végzett el, mert a magyar nyelvű mellett – ha volt ilyen – egy osztrák hivatalnok is dolgozott. Erre a *kettős hivatalnokrendszerre* azért volt szükség, hogy Bécs hűséges embere ellenőrizze a magyart, bár ez utóbbi sem tagadhatta meg a Habsburg érdekeket. Továbbá azért is állítottak sok osztrák hivatalnokot a kerületek irányítására, mert a korábban szolgáló magyarok közül sokan nem voltak hajlandók Ferenc József rendszerét szolgálni. Ez azonban az Udvar számára kétszeres költséget jelentett, ami nehézkessé tette a gépezet működését.

Érdeemes egy kis kitérőt tenni *Johann Kempen báró* tevékenységére, aki már 1849-ben is fontos szerepet játszott a magyar szabadságharc elleni bosszúhadjáratban. Kempen, a frissen kinevezett rendőrminiszter – nem véletlen, hogy a kinevezés Haynau javaslatára történt – volt az, aki parancsot adott *Batthyány Lajos* akasztás helyett golyó általi kivégzésére. Fontos feladatai közé

tartozott a *Szent Korona* szívós keresése, ami aztán sikerrel is járt egyik magyar ügynöke, *Wargha István* segítségével. Kossuthot közönséges bűnözőnek, tolvajnak nevezte, amiért a császár ellen fel mert lépni és hogy a Szent Koronát magával vitte. (Wargha István az egyik legszorgalmasabb besúgója volt az osztrák rendszernek, többek között neki „köszönhető” a somogyi szabadságharcos, *Noszlopy Gáspár* elfogatása is.)

Johann Kempen, császári-királyi altábornagy, aki a Bach-korszak kulcsfigurája volt, Bécs talán leghasznosabb szolgája.

Gróf Széchenyi István gúnyos hangnemű irata az Ein Blick (Pillantás) válasz volt a Bach által névtelenül kiadatott Rückblick (Visszatekintés) című, magyarok elleni röpiratára. Széchenyi műve 1859-ben jelent meg Londonban.

A Bolond Miska hetilap gúnyrajza 1861-ből a hivatalnokokról, akiket kötelező magyaros viseletük miatt Bach-huszároknak neveztek a magyarok

Kempen nevéhez kötődik a Döblingben élő gróf Széchenyi István elleni kémkedés, aki az 1850-es évek második felében újra politikai aktivitást fejtett ki. Kempen felderítő munkája sikerrel járt, hiszen Széchenyit 1860 húsvétján a halálba kergette. A rendőrminiszter haragja érthető volt, hiszen Széchenyi leleplezte és külföldön is elterjesztette a bécsi udvar Magyarország elleni hazug propaganda politikáját. (Bachot például időnként gúnyosan Patakinak nevezte írásaiban.) A Habsburg gépezet Kempen irányításával olyan *rendőri és besúgó hálózatot* épített ki, ami szinte egész Európában példa nélküli volt.

A kétarcú magyarok

Talán éppen Wargha István példájából kiindulva meg kell jegyeznünk, hogy a magyar történelemben mindig is voltak olyanok, akik érdekből, pénzért, félelemből, zsarolásnak engedve gazdát váltottak. Így volt ez már az Árpád-korban is, amikor a 23 *Turul-nemzetségbe* tartozó király közül néhányan (Orseoló Péter, Német (I.) András, Salamon, III. András) a német-római császár segítségét kérték. Az alábbi képsorok azokat a kiemelkedő magyar királyokat, hadvezéreket, politikusokat ábrázolják, akik mintegy vezérfonalát jelölik ki az 1100 éves magyar történelem „fáklyavivőinek”. Azok az utódok, akik őket követték, akiknek ők voltak példaképei, azok testesítik meg a *magyar történelmet*.

Árpád Vezér, Szent István, Szent László és IV. Béla szobra a Hősök terén

Az *Anjou királyok* – akik bár idegenek voltak –, de legnagyobb királyaink között tartjuk számon őket. Ám az ő idejükben is meg kellett küzdeni az országot eláruló, a koronát idegen kézre játszó magyar nagyurakkal. Jellemezte ez *Zsigmond* császár és magyar király fél évszázados uralkodását is, de a *Hunyadiaknak* is meg kellett harcolniuk a belső és külső ellenséggel.

Anjou Károly Róbert és fia Nagy Lajos, Hunyadi János és fia, Hunyadi Mátyás szobra a Hősök terén

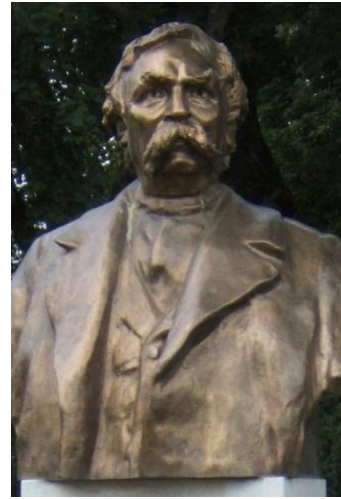
Mohács, illetve Buda elfoglalása után az ország három részre szakadt. Mind a három országrészben akadtak szép számmal magyarok, akik nyelvet, lelket, gazdát cseréltek, sokszor csak azért, hogy életben maradjanak. Jelzi ezt az Erdélyi Fejedelemségen belüli éles ellentétek, árulások, meglepő fordulatok. A Hódoltság területét inkább a magyar népirtás, falvak, városok százainak eltüntetésé, a termőterületek elnéptelenedése jellemezte. A Királyi Magyarország magyarjai pedig a bécsi akarathoz, érdekekhez igazodtak. Ennek ellenére, vagy talán éppen ezért innen indultak ki a kuruc szabadságharcok.

Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós és II. Rákóczi Ferenc szobra

A Thököly Imre, Zrínyi Ilona, majd a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharcok szintén megosztották az ország lakosságát. A magyar szabadságért küzdő *kurucok* mellett szép számmal akadtak olyan magyarok, akik tudásukkal, pénzükkel, fegyvereikkel a császárt szolgálták. Ők voltak a *labancok*.

Az ország 18. századi nagy átalakulása – amit leginkább *Mária Terézia* négy évtizedes uralkodása határozott meg – ismét életre keltette a magyar virtust, az ország egysége helyreállításának vágyát. A reformkort, a pozsonyi diéták politikai harcait követte az *1848/1849. évi forradalom és szabadságharc*. Ezúttal is az történt, mint ami az előző évszázadokban és az ezt követő másfél évszázad alatt, hogy egyedül maradtunk. Úgy tetszik, a 907. évi pozsonyi csata még nem ért véget. Ezt igazolja az 1920-ban bekövetkezett *első Trianon*, majd az ezt megerősítő 1947. évi párizsi béke, a *második Trianon*, s a napjainkban zajló Európát sújtó tragikus események, amit én a *harmadik Trianonnak* gondolok.

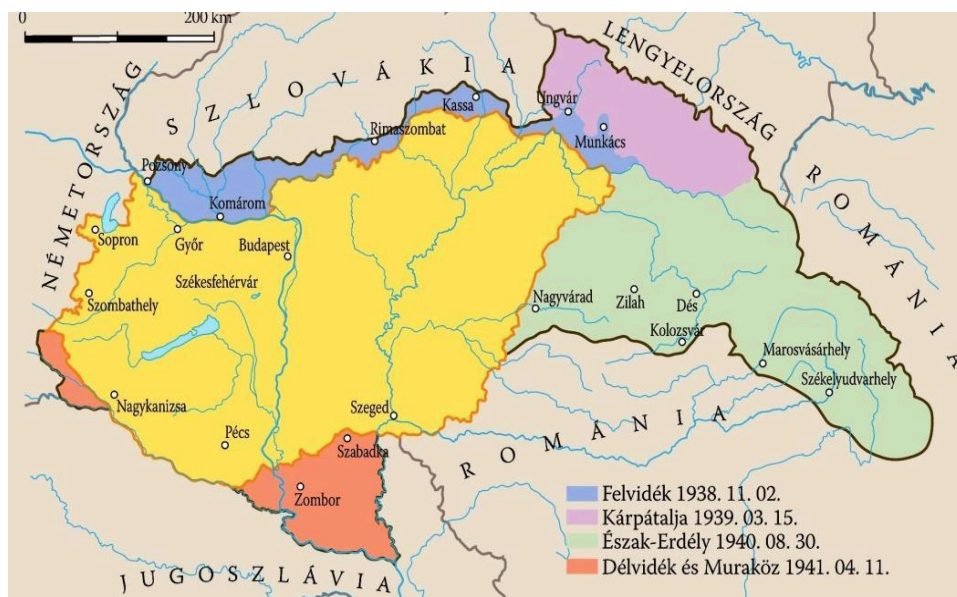
Gróf Széchenyi István szobra Ópusztaszeren, Kossuth Lajos szobra a Hősök terén és Deák Ferenc szobra Nagykanizsán

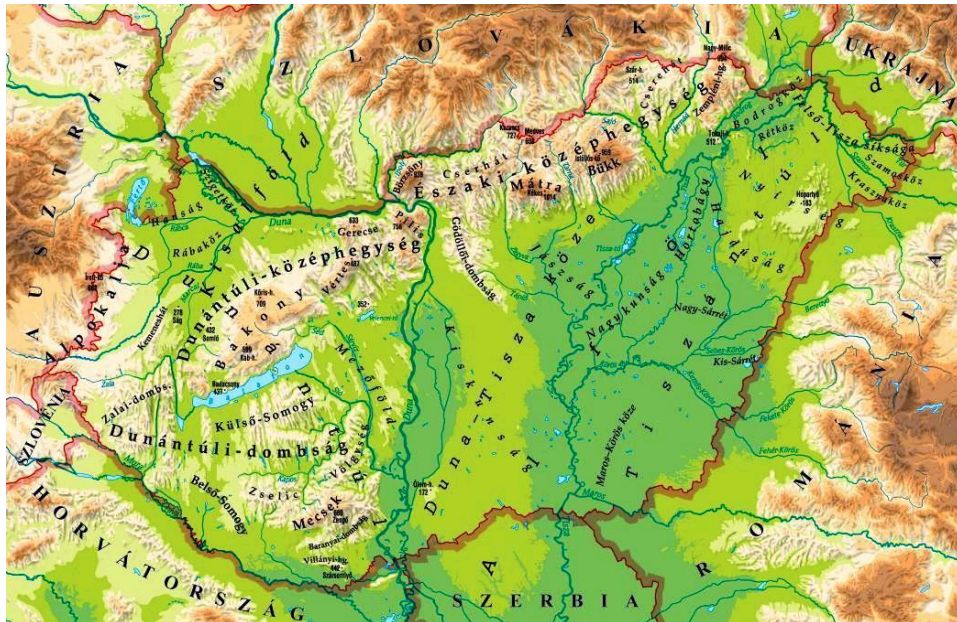
Az *első világháború*, amit egyedül mi, magyarok nem akartunk, Magyarországra nézve súlyos vereséggel végződött. Tragikus eredménye – többek között – *gróf Tisza István* volt miniszterelnök meggyilkolása, a magyar lelket és embert irtó *Kun Béla* vezette Tanácsköztársaság regnálása, majd az ország kétharmadának elvesztése. Ez volt a már említett *első Trianon*, a magyarság nagy tragédiája, amit ez a nép a mai napig nem hevert ki.

A *második világháború* ismét lerombolta azt, amit a *Horthy-kor* embere a csonka országból fel tudott építeni. Az idegen hatalmak visszaállították újra a trianoni határokat, s a legnagyobb retorzió ismét Magyarországot érintette. Ez volt a *második Trianon*. A *Rákosi-korszakot* lezáró *1956. évi magyar forradalom és szabadságharc* világraszóló példát mutatott a szabadságszeretetből, az önfeláldozó magatartásból. A jutalom a *Kádár-korszak legalizálása* lett, amit Moszkva mellett Washington, Párizs és London is elfogadott. Hazánkat ismét a mélypontra süllyesztették, míg a világnak Hitlert adó Ausztriát és Németországot többek között a Marshall-segéllyel jutalmazták. *Megint csak egyedül maradtunk.*

Károlyi Mihály, Kun Béla, Rákosi Mátyás, Kádár János, Horn Gyula, a 20. század labancjai, akik 51 éven át formálták hazánk politikáját

Trianoni térkép 1920 - Revíziós térkép 1945 - Csonka Magyarország

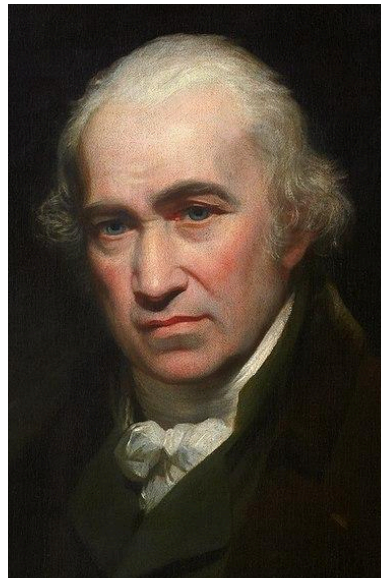
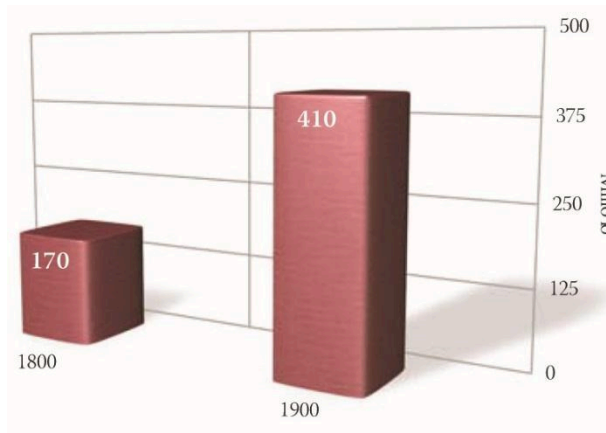
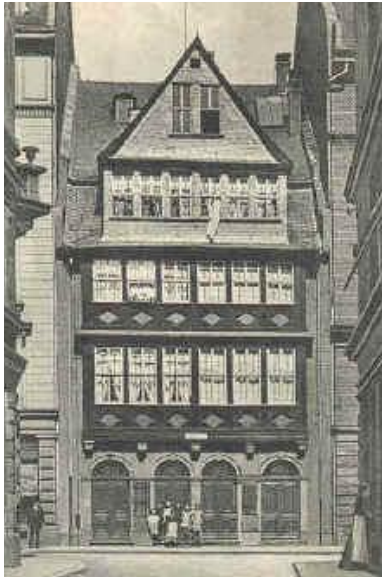
Az úgynevezett *rendszerváltás* reményt ébresztett Magyarország népében arra, hogy végre úgy élhessünk, mint Európa boldogabb és szerencsés fele, a Nyugat. Nem úgy történt. A léleknyomorító Kádár-rendszer megtette hatását. Oly nagy mértékben megosztotta az ország népét, hogy azt 35 év után sem tudtuk kiheverni. Az 1945-1990 közötti évtizedek a többi szocialista országban is hasonló megosztottságot okoztak, de az utóbbi évtizedek tapasztalata alapján ismét csak *Magyarország maradt magára*. Ez nem lehet véletlen, ez a mi sorsunk.

A helyzet ma sem biztató. Az elmúlt 35 évben éles szembeállítás tapasztalható a történelmi, nemzeti értékeinkhez igazodó, a kereszténységet elfogadó – nevezzük jobboldalinak – és a mindezeket másodlagosnak tartó, a globális, idegen értékeket inkább elfogadó – nevezzük baloldalinak – magyar állampolgárok között. Azt azonban nem árt tudni, hogy akik *Árpád – Szent István – Nagy Lajos – Hunyadi János és Hunyadi Mátyás – Bocskai István – II. Rákóczi Ferenc – Széchenyi István – Kossuth Lajos* példáját követik, ebben az országban nyeresre állnak. Ki emlékszik a felsorolt történelmi nagyságaink ellenfeleire? Mert voltak. Talán a 20. század felsorolt labancai élnek még a magyar köztudatban, ki tudja meddig. Érthetetlen, de vannak, akik a *harmadik Trianont* akarják.

A polgári állam kialakításának kísérlete

Ha már a magyaroknak nem lehetett sem 1848-ban, sem 1859-ben a saját polgári államát kialakítani, akkor az osztrák gyakorlat és törvények alapján kellett élni Magyarország népének. Bécs eltörölte a *reformkor*, az *1848. évi áprilisi törvények* és a *szabadságharc* minden vívmányát. 1850-ben az Udvar bevezette a *közteherviselést*, ami általánosan 20 %-os adókulcsot jelentett. 1853-ban Ferenc József kiadta az *úrbéri pátenst*, ami a jobbágyfelszabadítás mellett a nemesség kártalanításáról is rendelkezett, kivételesen figyelembe véve az áprilisi törvények egy részét. A *mezőgazdaság modernizálása* is felemásra sikeredett, mert a kártalanítás hosszú évekre elhúzódott. A jobbágyság aránya 25%-ra emelkedett, ami rontott a korábbi helyzeten. Az adók olyan magasak lettek, hogy sokan csődbe mentek, nem tudták fizetni a hiteleket. Itt következett be a pénzgazdálkodásban jártas – az ókor óta ismert és ma sem példa nélküli gyakorlat – hitelezők trükkje, amikor az eladósodott tulajdonost kiforgatták minden vagyonából.

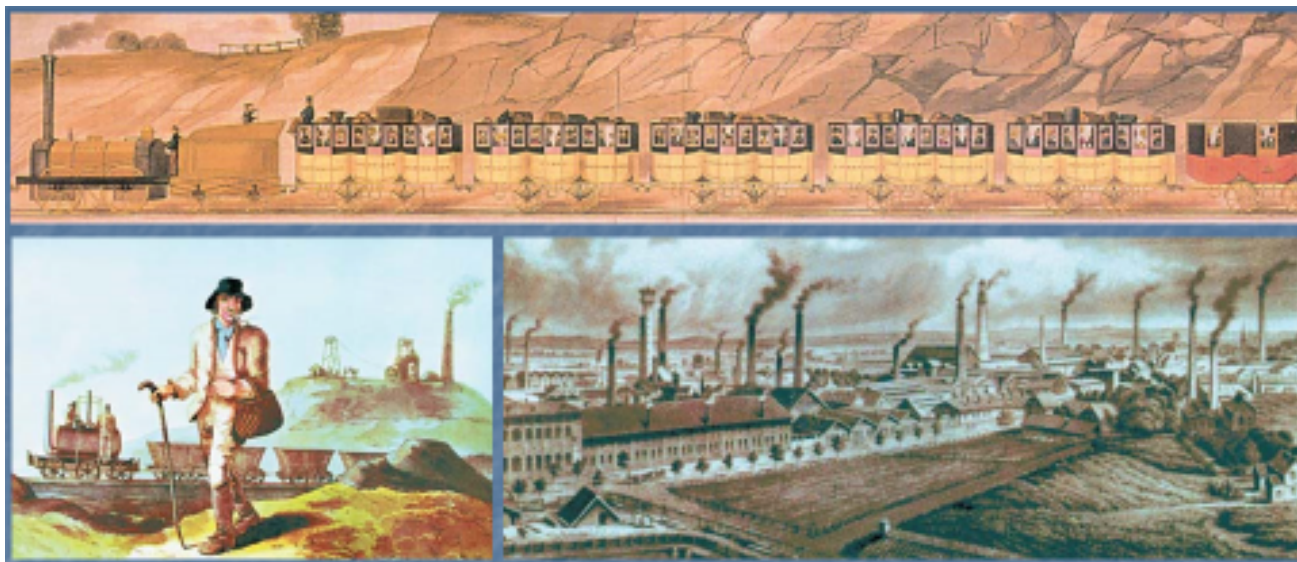
A polgárosodás egyik mozgatórugója a gazdaság, továbbá a kultúra, ezzel együtt a világnézet formálása, átalakítása volt. Kiemelt szerepet kapott a kereszténység elleni támadás, ami Franciaországból indult el. A pénz mozgása megindította az ipari forradalmat, ami aztán újabb jelentős tőkét termelt. Ez a kulturális és gazdasági forma megjelent Európa keleti országaiban is, elsősorban a Habsburg birodalomban és a hozzá tartozó országokban.

A Rothschild család háza Frankfurtban. Az alapító Mayer Amschel Rothschild 19 gyermeke közül öt fiának alapozta meg karrierjét. A legidősebb Mayer Frankfurtban maradt, Salomon Bécsben, Nathan Londonban, Carl Nápolyban, Jakob Párizsban telepedett le. Így jött létre az első európai bankhálózat. Az oszlopdiaagram Európa lakosságának növekedését mutatja. Az angol James Watt, a gőzgép és más eszközök feltalálója

A 19. század elejének legnagyobb „befektetését” *Nathan Rothschild* részéről a Napóleon elleni háborúk utolsó fejezete, a waterlooi csata szolgáltatta. A londoni székhelyű bank pénzelte a Napóleon ellen felsorakozó angolokat és poroszokat. A mesés Rothschild-vagyont az *információ hatalom* elve alapján halmozódott fel. Rothschild mindenki mást megelőzve kiépítette a gyorsfutár szolgálatot. Így 1815 nyarán a waterloo-i csata hírére, Napóleon vereségét is elsőként tudta meg Londonban. A bank futára nyolc órával előzte meg a győztes *Wellington herceg* futárszolgálatát. Ez a nyolc óra elegendő volt arra, hogy Rothschild a londoni

tőzsdén hozzákezdett az államkötvények eladásához, amit a legtöbb, kötvénnyel rendelkező befektető követett. Amikor az árak már töredékükre estek, Rothschild emberei fillérekért visszavásárolták a papírokat. Ekkor érkezett meg a hivatalos futár, aki közölte Napóleon vereségét. A kötvények ára az egekbe szökött, de azok zöme akkor már Nathan Rothschild birtokában volt. Többek között az ilyen akciókban keresendő a Rothschildok titka.

*Az első személyszállító vonat Stephenson Rocket nevű mozdonya volt, ami 1830-ban indult el Angliában Liverpool és Manchester között.
Bányász és gyárváros a 19. századi Angliában*

Európa nyugati országaiból a 19. században Magyarországra is megérkezett az ipari, mezőgazdasági, kulturális, világnézeti változások sora. Az úttörő maga *gróf Széchenyi István* volt, aki európai útjai során gyakorlati és elméleti megoldásokat keresett és hozott magával, amivel a magyar fejlődést kívánta szolgálni. Ehhez azonban pénz kellett, amit a bécsi bankoktól és az osztrák befektetőktől próbált megszerezni. Nem is gondolta, hogy ezzel – többek között – a Rotschildok tőkéjét is igénybe vette.

*Ferenc József 1851-ben Nathan Mayer Rothschild (1777-1836)
Metternich kancellár (1773-1859)*

Felmerül az alapos gyanú, hogy a bécsi bankárvilág így tett szert a jó minőségű magyar földek megszerzésére. Már a szabadságharc előtti években is feltűnik a *bécsi Rothschildok* szerepe az osztrák gazdasági, politikai, kulturális életben. Például a *Metternich kölcsönök /1827-1850/* nem csak az ausztriai, hanem a magyar eseményekre is meghatározó erőt gyakoroltak. A nagyobb jelentőségű pénzügyi műveletek aztán a kiegyezés után, 1868-tól játszanak döntő szerepet.

Polgárosodás osztrák módra

A bécsi udvar tudathasadásos állapotba került, mert fogékony volt a nyugati gazdasági és társadalmi mintákra. Csak hát ezek a nyugtalan, nehezen betörhető magyarok nem tették könnyűvé a Habsburgok dolgát, nem úgy, mint a csehek, horvátok, s a birodalom más népei. Továbbra is büntettek, s a magyarok sorsát a maguk képére akarták átformálni.

Sok magyar szabadságharcos raboskodott az osztrák Kufstein börtönében. Az egyik legismertebb fogoly Kufstein börtönében Rózsa Sándor volt

1853-ban bevezették az osztrák *büntető és polgári törvénykönyv* rendszerét, ami a bírósági gyakorlatból eltörölte a magyar szokásjogot. Bécs nevezte ki a bírókat, ami kizárta, hogy igazságos, pártatlan ítéletek születhessenek. Bevezették az *egységes oktatási rendszert* (nyolcosztályos gimnázium, érettségi, szaktanári rendszer, német nyelvű oktatás). Ez alapozta meg az úgynevezett *porosz utas* iskolarendszer alapjait. Továbbá bevezették az osztrák *mértékegység- és adórendszert*, ami sárba tiporta a magyar hagyományokat.

A polgári átalakulás osztrák módra történő bevezetése nem zárta ki, hogy még ezekben az években is ne hajtsanak végre *jelképes kivégzéseket*. Kossuth Lajos, Szemere Bertalan, Perczel Mór, gróf Andrássy Gyula, Madarász László, Guyon Richárd és gróf Batthyány Kázmér nevét a hóhér felfüggesztette egy-egy bitófára, s a halálos ítélet jeleként mindegyik előtt kettétört egy-egy pálcát.

A passzív ellenállás (1850-1859)

A Bach-rendszert a magyarok közül nagyon sokan nem tudták elfogadni. A nemességet elsősorban az sértette, hogy a megnövekedett adókat a hivatalnokok és a fegyveres erők ellátására fordították. A nemzet fegyveres ellenállásra nem gondolhatott, ezért az ellenállás egy sajátos formáját választották. Aki jó hazafinak vallotta magát, az nem hajtotta végre a rendeleteket. Nem használta a

német nyelvet, nem vásárolt olyan árut, amelyből az elnyomó rendszernek volt haszna. Ahol lehetett, gátolta Bécs politikáját, gazdasági fejlődését. Különösen az írók, költők, festők, szobrászok, zeneszerzők tettek sokat a passzív ellenállás érdekében. Ugyanakkor ez az ellenállás sajátos módon felvirágoztatta a magyar művészetet.

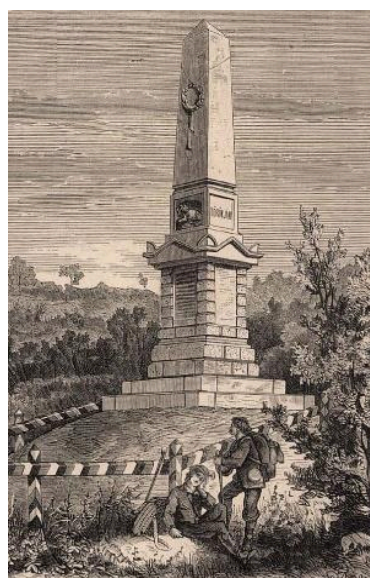
Hunyadi László siratása (Madarász Viktor festménye, 1859). A mű kifejezi a „halott ország” állapotát, a nemzet gyászát. A két gyertya fénye azonban a reményt fejezi ki

A kor nagy művészei régmúlt korok történelmi eseményeihez nyúltak vissza, de tették ezt oly módon, hogy mindenki érezte, tudta, valójában az a Bach-korszakról szól. *Munkácsy Mihály, Barabás Miklós, Borsos József, Székely Bertalan, Zichy Mihály* festészete, *Arany János* és *Vörösmarty Mihály* költészete, *Liszt Ferenc* és *Erkel Ferenc* zenéje, *Katona József* drámái csak a jéghegy csúcsát jelentették.

Székely Bertalan történelmi témájú alkotásai között a II. Lajos holttestének megtalálása (1860), valamint az Egri nők (1867) című festménye a török kor elnyomását mutatja, de sokkal inkább a három évszázaddal későbbi Habsburg elnyomás jut a szemlélő eszébe

Az ellenállás olyan külsőségekben is megjelent, mint például a nemzeti színek gyakori feltüntetése, Kossuth-szakáll növesztése, magyar ruházat, magyar nyelv használata, hagyományok ápolása, németek kiközösítése. A passzív ellenállás mellett az ötvenes években még néhány fegyveres szervezkedés, megmozdulás, sőt Ferenc József elleni merényletre is sor került. Megemlítendő Noszlopy Gáspár szervezkedése, Makk József székelyföldi összeesküvése, Rózsa Sándor rajtaütései az osztrák és a velük szövetséges magyar katonai csapatok ellen, Libényi János bécsi merénylete a császár meggyilkolására.

Noszlopy Gáspár mellszobra a somogyi Marcaliban.

A székely vértanúk emlékműve Marosvásárhelyen a Postaréten, ahol Makk József három társát kivégezték. Makk József az USA-ban harcolt, majd Észak-Karolinában halt meg 1868-ban. Rózsa Sándor fényképe

Libényi János merénylete 1853-ban Ferenc József ellen. A császárt a merénylő késétől az ingének álló gallérja mentette meg

A marosvásárhelyi Postaréten álló Székely Vértanúk Emlékműve a város első köztéri műalkotása, ami 1875 óta áll a helyén. A három elítéltet (Török János, Gálffy Mihály, Horváth Károly) 1852. március 10-én végezték ki, majd a bitófák alatt hantolták el őket. Ez a nap lett a *Székely Szabadság Napja*, amire ma is megemlékeznek a székelyek, de nem csak Székelyföldön. (Az anyaországban a *Székelyföldért Társaság* a Hősök terén tartja minden évben a megemlékezést.)

A sokszínű emigráció

Sokan emigráltak Magyarországról, így fejezték ki ellenállásukat a birodalmi törekvések ellen. Voltak, akik az életüket mentették, voltak, akik külföldi szabadságharcokban vettek részt. Voltak, akik annak reményében mentek el, hogy később visszatérnek, sokan Kossuth és más politikai és katonai vezetők mellett próbáltak szervezkedni. Legtöbbször Törökországba menekültek. Isztambulból azonban Bécs nyomására távoli, kietlen helyekre kellett távozniuk a magyaroknak, ahol nem volt sokáig maradásuk a mostoha körülmények miatt.

Szemere Bertalan, Teleki László és Andrássy Gyula Párizsban, Klapka György, Pulszky Ferenc és Vukovics Sebő Londonban próbálkoztak szövetségest szerezni,

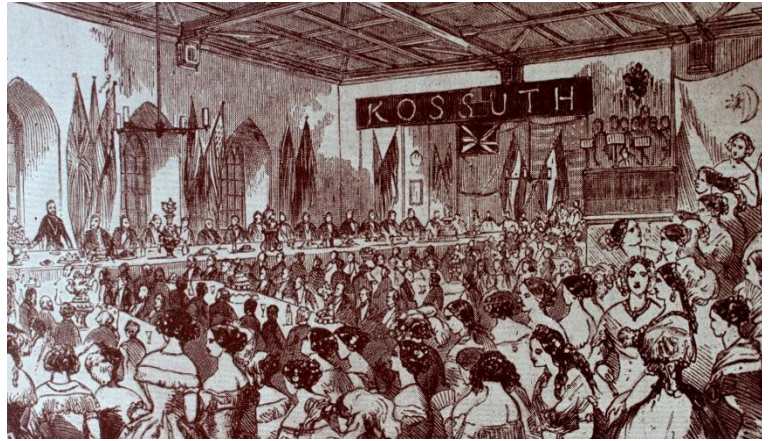
nem sok sikerrel. A nyugati politikusok, királyok, művészek leplezetlen módon Bécs érdekeit követték.

Szemere Bertalan 1851-ben. Teleki László 1861-ben. Gróf Andrássy Gyula 1855-ben. Klapka György 1849-ben

Kossuth Lajos és Teleki László nézetkülönbségeik ellenére 1858-ban létrehozták a *Magyar Nemzeti Igazgatóságot*. Kossuth egy olyan Magyarországot képzelt el, amelyik kiválva a Habsburg Birodalomból, szövetségre lépve Horvátországgal, Szerbiával és Romániával, s széles körű nemzeti autonómiát hozna létre. Ez a gondolat érlelődött meg 1862-re, amiből a *Dunai Konföderáció* létrehozásának sajnós, elkésett terve fogalmazódott meg.

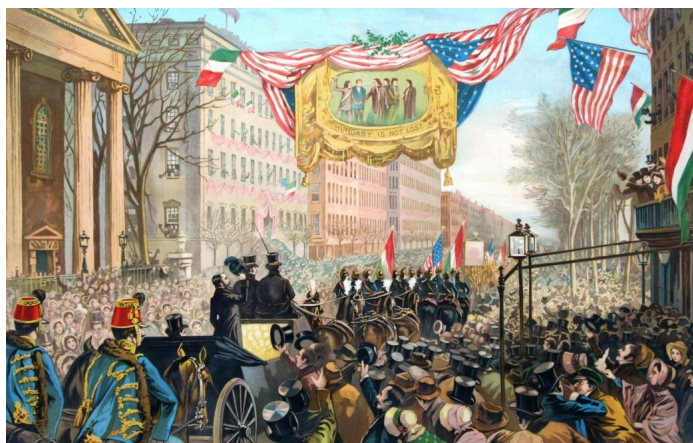
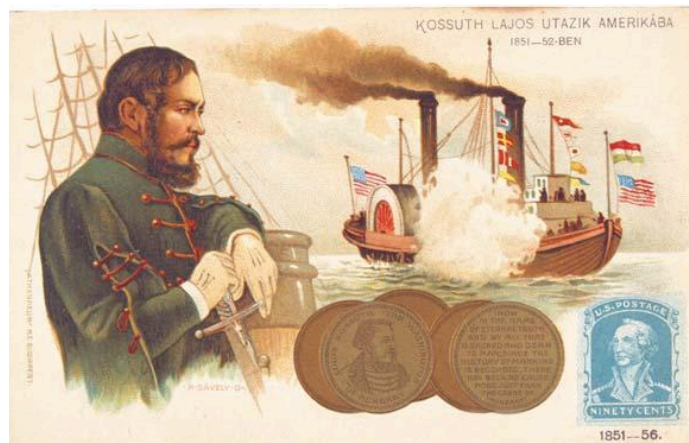
Az emigráció egyik legnagyobb nemzetközi érdeklődést kiváltó eseménye Kossuth angliai és különösen az amerikai útja volt. Kossuth és társai 1851 szeptemberében távoztak az egyre nyomasztóbb törökországi *Kütahyából* és érkeztek meg az angliai *Sauthamptonba*. A Földközi-tengeren hajóztak át az angliai kikötővárosba, ahol lelkes angol ünneplők fogadták a száműzött magyarokat. Akkor is lehetett tudni, s ez a mai napig igaz, hogy szavakban, ünneplésben soha nem volt, s ma sincs hiány az angolszászok és más nyugati népek részéről, de a tettekben, segítségben annál inkább.

Kossuth lakóháza Kütahyában az emigráció idején.

Díszebéd az angliai Southamptonban Kossuth tiszteletére

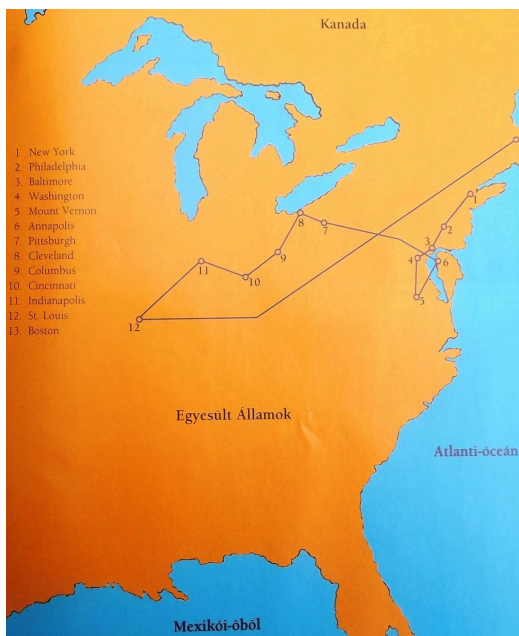
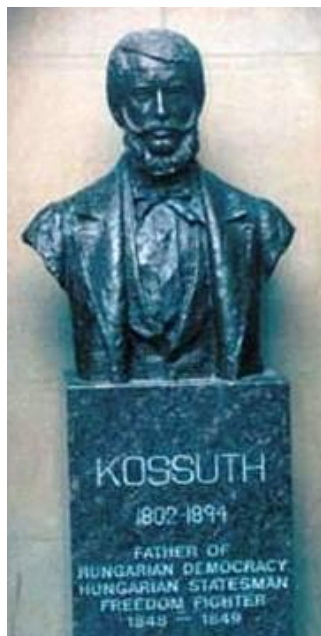
Kossuth és néhány társa *Milland Filmore* amerikai elnök meghívására 1851-ben a Mississippi hadihajón Anglia érintésével New Yorkba érkezett. Amerikában kivételes lelkesedéssel fogadták a magyarokat, Kossuthot pedig szinte már *George Washingtonhoz* hasonlították.

Kossuth Lajos az amerikai hadihajó fedélzetén. A Kossuth tiszteletére veretett 18 érme egyike. Kossuth bevonulása a Broadway-re 1851. december 6-án

Kossuth Európába visszatérve tárgyalt III. Napóleonnal, Cavour gróffal, a szárd-piemonti miniszterelnökkel, Garibaldival, a legendás itáliai

szabadsághőssel. Szervezte a magyar légiót, kereste a külföldi támogatásokat. A magyar honvédek harcoltak a krími háborúban, az olasz szabadságmozgalmakban és bárhol, ahol a magyar újjászületés reményét látták.

Kossuth Lajos mellszobra Washingtonban a Capitoliumban.

Kossuth 1851-1852-ben 13 városban tartott nagyívű beszédeket. Féléves amerikai útja során dicsőséget, sok ígéretet, eljenzést kapott, de segítséget nem.

Kossuth szobra New Yorkban, ami a ceglédi alkotás mása

Hibavaló volt a számos nyugati diadalmenet, a sok tárgyalás a francia, olasz, angolszász vezetőkkel, a magyar emigráció tervei nem kerültek szinkronba a nyugati hatalmak érdekeivel.

Deák Ferenc, a haza bölcse

A passzív ellenállás legjelentősebb és legsikeresebb alakja *Deák Ferenc* volt. A csendes, visszahúzódó zalai nemes az egyetlen volt a Batthyány-kormány és a szabadságharc – bár ez utóbbiban nem vett részt – vezetői között, aki nyíltan politikai szerepet játszhatott 1849 után is. Deák és hívei kitartottak az 1848-as áprilisi törvények mellett, s jogi taktikázással kijátszották az abszolutista törekvéseket. Deák hívei kérésére 1854-ben zalai birtokáról Pestre költözött, ahol az Angol Királynő Szállodában talált végső otthonra. A pesti élethez szükséges pénzt a kehidai birtok eladásából szerezte meg. Ezt gróf Széchenyi István vásárolta meg tőle, hogy ezzel is segítse Deákot tevékenységében. (A műveletet a döblingi szanatóriumból irányította, s a vásárlást felesége, *Seliern Cresence* bonyolította le Kehidán.)

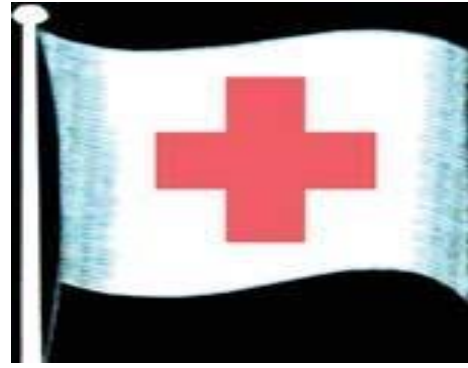
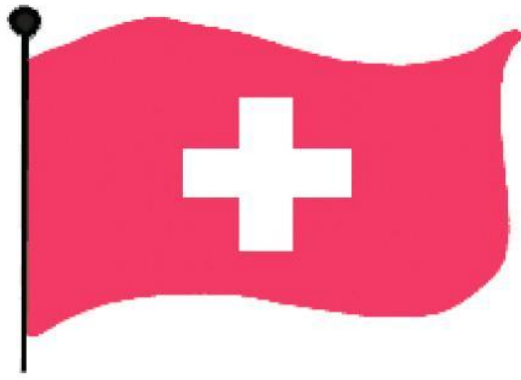

A kehidai birtok központja, a Deák-kúria, előtte a parkban Deák Ferenc mellszobra. Az Angol Királynő Szálló Pesten. Ebbe költözött be 1854-ben Deák, s itt élt huszonnégy éven keresztül. Csak élete utolsó éveiben, betegsége miatt hagyta el a szállodát

Az önkényuralom bukása

Ferenc Józsefnek tíz évre volt szüksége a szabadságharc bukása után ahhoz, hogy belássa, a magyarokkal nem lesz olyan egyszerű dolga, mint a csehekkel, horvátokkal, s más szláv és germán alattvalókkal. Tekintettel arra, hogy a birodalom ereje megingott, szüksége volt a magyarokra. *Habsburg Rudolf* óta tucatnyi esetben a hiszékeny magyarok mentették meg az osztrák nagyhatalmat a végleges bukástól. (Gondoljunk csupán Mária Terézia megmentésére 1841-ben a poroszok ellen.) Igaz, a legtöbb szabadságharcot is Magyarország ellen vívták Bécs urai, s ha túlerejüknek köszönhetően sikerrel is jártak, a magyar virtus állandó gondot jelentett a pozsonyi királyoknak. A legokosabban talán Mária Terézia kezelte a magyarok érzékenységét, s ez nem is volt eredmény nélküli.

1859-ben Ausztriának külső és belső nehézségei adódtak, melyek közül első helyen szerepelt a *pénzügyi válság*. A gazdasági nehézségeket éppen a Bach-rendszer nagy költségeket felemésztő működése okozta. Ehhez párosult a súlyos katonai vereség, amit Ausztria 1859 nyarán szenvedett el az itáliai Solferinóban. (Érdekességként megemlítem a solferinói csata egyik eseményét, aminek következményét kivétel nélkül mindenki ismeri ma is. A csatában rengeteg sebesült volt. Nagy részük életben maradhatott volna, de elsősegély híján elvéreztek. A csatatéren járt *Henri Dunant* svájci orvos, aki elsőként a világon megszervezte az elsősegély szolgálatot. A genfi egyezmény 1864-ben kimondta, hogy elsősegélyt kell nyújtani a sebesülteknek, így alakult meg a Vöröskereszt. Zászlaja Dunantnak köszönhetően a svájci zászló ellentétes színű változata lett.)

Svájci zászló és a Vöröskereszt zászlaja

III. Napóleon francia császár. Harc Solferinóért 1859-ben. II. Viktor Emánuel szárd-piemonti király

III. Napóleon francia és Piemont seregei megszerezték a gazdag Lombardiát, ráadásul Ferenc József elveszítette I. Miklós cár támogatását. Oroszország benyújtotta a számlát, amiért Bécs nem nyújtott segítséget neki 1859-ben a krími háborúban, ami pedig kötelessége lett volna a tíz évvel korábban a magyarok elleni hadjárat viszonzásáért. Ausztria ráadásul éppen Angliától kapott pénzügyi segítséget, amiért kétszeresen is nagy árat kellett fizetnie. Egyrészt ebben a történelmi helyzetben Anglia Oroszország ellensége volt, másrészt Bécs elkötelezte magát a *Rotschildok* segítségével mellett. Nem először és nem utoljára. Ez vezette Ferenc Józsefet arra az elhatározásra, hogy fel kell hagynia a *neoabszolutizmus* erőltetésével, hiszen szüksége van a magyarok segítségére. A császár 1859 augusztusában menesztette *Alexander Bachot* és Magyarországon visszaállította az *alkotmányos rendszert*.

*Franciaországban a polgárosodás nagy lendülettel folyt
Párizs új teljes terve és erődtímenyei 1857-ben (N.-J. Henriot)*

Folytatjuk

(Bánhegyi Ferenc)